

244

Építők és lakók Csepel-Csillagtelepen

CSEPEL DÉLI RÉSZÉ, az úgynevezett Csillagtelep, évszázadokon át kopár és kietlen pusztaság volt. A homokos talaj itt csak gazt termelt, s legfeljebb juhnyájak legeltetésére volt alkalmas.

1956 nyarán dőmperek százai, toronydaruk, gépek tucatjai és emberek tömegei jelentek itt meg, s rövid időn belül óriási építkezés bontakozott ki. A jövő évben adják át az utolsó épülettömböt, s akkorra csaknem 2200 lakásban, mintegy tízezer ember talál itt barátságos, kényelmes otthonra.

A táj arculata most még ellentétes. Egyik részében már állnak a modern háztömbök, s bennük máris hatezer ember lakik. Aszfaltos utak és gondozott parkok: tele facsemetékkel, színes virágokkal és rengeteg jóltáplált gyerekkel. A másik részen viszont földhányások és félig kész épületóriások emelkednek, gépek és anyagok. Egy év múlva, az egykori sivár homokon valóságos kisváros épül fel.

Napközben a táj hangos a kopácslástól, a gépek zúgásától. Csaknem ezer ember dolgozik itt: kőművesek, ácsok, kubikosok és szerelők. Többségük a 25-ös számú Állami Építőipari Vállalat dolgozója. Sok köztük a fiatal.

Az építkezés terveit rendre túlteszik. A múlt évekkel ellentétben, amikor egy-egy brigád a falazást, a vakolást, s az egyéb munkákat is végezte, most egy-egy brigád a munkafolyamatnak csak egy ütemét végzi: külön falazó, vakoló és egyéb munkát végző brigádokat hoztak létre. Így 10–15 százalékkal emelkedett a termelékenység. A brigádok versenyében különösen kitűnik Galatz József vakoló brigádja (amelyik egyébként megoldotta az állvány nélküli belső vakolást is), Takács István állványozó, Németh József és Molnár József kőműves-, Gulyás és B. Tóth Kálmán kubikos-brigádja. Kiemelkedik az egyik 32 lakásos tömb KISZ-brigádja is, amelynek tag-

jai még a tavasszal versenyre hívták ki a valériai és a Harmat utcai építkezés KISZ-fiataljait. Az épülettömböt decemberre kellene átadniuk, de építését szeretnék már az alkotmány ünnepére befejezni.

AZ ÉPÍTKEZÉSNEK hallunk panaszokat is. Az ácsbrigádok például elmondják, hogy többször csak késve kapják meg havi tervüket. Az állványozóknak a szállító eszközök hiánya okoz gondot. Nemesyszer megtörténik — mondják —, hogy egyik épülettől a másikig vállon kell áthordani az állványokat. A kubikosok szerint most nehezebb munkát végeznek, mint az előző években, s mégis kevesebb a fizetésük 100–150 forinttal. Szatmári elvtárs, az építkezés párttitkára, az anyagellátás folyamatosságát kifogásolja.

— Nagyobbak is lehetnének az eredményeink — mondja —, az emberek itt valóban igyekeznek, de olykor késve kapunk kavicsot, cementet és vasat.

Amikor vége a munkaidőnek, az építők a munkásszállóban élik a maguk életét. Szórakoznak és pihennek. A szállás vezetősége rendszeresen tart számukra tudományos vagy kulturális előadásokat. Van könyvtáruk, televíziójuk, filmvetítőjük, rádiójuk, s különböző társasjátékaik. Legutóbb Csepeli Szabó Béla tartott ankétot az irodalom kérdéseiről, a napokban pedig egyik színházunk művészei látogatnak el hozzájuk. Jól működik a sport- és zenei szakosztályuk. A fiatalok eszténként eljárnak táncolni a Magyar Posztóba vagy a csepeli munkásotthonba.

FELKERESTŰK a szálló klubszobáját. Több asztalnál ultiznak, másutt sakkoznak, levelet írnak, olvasnak. Széles karéjban állják körül a biliárdasztalt is. Szabó Ferenc ács-brigádvezető, akinek egyébként a kezére van bízva vagy húsz ipari tanuló is, most Mikszáth egyik regényét olvassa. Kalocsáról került ide, az építkezésre. Ott van háza, felesége és két felnőtt gyermeke. Most már ötödik esztendeje dolgozik az építkezésen. Hetenként kétszer moziba megy, két este külön foglalkozik a rábízott tanulókkal, maradék idejében pedig olvas, főként regényeket.

A Gulyás-féle kubikosbrigád tagjai a vetítőteremben televízióznak. Egy faluból jöttek valamennyien. Őt éve dolgoznak együtt, már kitalálják egymás gondolatát is. Gulyás 1958-ban saját házat épített odahaza, s ebben segítette a brigádja is. Egyébként ez itt általános szokás. A Sztanik kőművesbrigád, amely a múlt évi budapesti KISZ-versenyben a második lett, legutóbb szintén közösen építette fel egyik társuk házát.

A kártyázók most abbahagyják a játékot, s amikor álmaikról, vágyaikról kérdezem őket egymás szavába vágva, egyszerre többen is magyarázzák: többen saját ház építését tervezik. Sokan motorke-rékpárra, televízióra vagy új bú-

torra gyűjtenek. Biznak benne, hogy álmaik megvalósulnak.

Tíz óra után aztán a klub elcsendesedik. A szálló tagjai aludni térnek. Holnap ismét új nap kezdődik, folytatni kell az építést...

HÁT A TELEP ÚJ LAKÓI? Hogyan élnek?

A telep lakói, szinte kivétel nélkül, egyszerű, kétkezi munkások. Legtöbbjük nagy-családos. Már sokszor megírták, de így igaz: a múltban kevés jutott nekik a jóból, életük tele volt gondokkal, reménytelennek tűnt a holnapjuk. Most megelégedett emberek. Az új lakások ablakain frissen mosott csipkefüggönyök, s erkélyeiken virágok pompáznak. Lakóiknak nincsenek kenyérgondjaik, s egyre több jut bútorból, háztartási gépekből és kultúrából.

Találomra nyitok be az öreg Bendek Józsefhez. Feleségével, lányával, vejével s hatéves kisunokájával lakik a kétszobás, összkomfortos lakásban. Az öreg már nyugdíjas. Van 900 forint nyugdíja, a veje 2000, a lánya 1300—1500 forint körül keres: a Csepel Pémművekben dolgoznak. Forgatom kis kockás füzetüket, amelybe bevételeiket, kiadásaitat jegyzik. Átlagosan 2500—2600 forintot költenek havonta élelemre, a többiből a lakásra és ruházkodásra jut. Nemrég vettek új szőnyegetek, függönyöket, egy 1500 forintos rádiót, konyhabútort, s már együtt van a pénzüik egy új villanytűzhelyre, Karácsonyra pedig meglesz a televízió is.

A ház többi lakójának sem rosszabb a helyzete — mondja az öreg Bendek. — A legtöbb helyen a feleség is dolgozik. És nincs olyan nap, hogy valamilyik lakónak ne hoznának egy-egy új bútordarabot, szőnyeget, vagy valami értékesebb használati tárgyat.

KANYÓ PÉTER, a Csepel Csőgyár függetlenített SZB-titkára, feleségével, négyéves kislányával és 10 éves kislfiával egy életvesz-

lyes romlakár-tetőzeteltőzött ide. Felesége és ő is már két évvel dolgozik. Kettőre Csógya pártja 3600 forint. Amióta jövedelmük szőnyeget, függönyt, adejötték, trokárpítózott székeztalt, négy kőkönyv-állványra vettek. Most a telepönak. Kanyóék televízióra a lakók közül Berki Imre papírgyári munkás, Rózsa József a villamosvasútnál művezető és Nagy Károly csőgyári dolgozó. Ők már vásároltak televíziót. A háztömbök teteje tele van televízió-antennával.

Wagenhoffer Lénárték a múlt év végén költöztek ide. A férj árukereső a Budafoki Borforgalmínál, felesége pedig az egyik háztömb házfelügyelője. Két gyermekük van. A 18 éves nagylány tisztviselő, a kisebbik most megy hetedik osztályba. Havi jövedelmük nekik is négyezer forint körül van. Másfélszobás lakásuk szép stílbútorral berendezve: két rekamié, kombinált szekrény, rádió, szőnyegek, képek, függönyök.

— 1941-ben, amikor összeházasodtunk, férjemet mindjárt behívták katonának — mondja az asszony. — Én pedig itt maradtam munka nélkül. Nem tudtam elhelyezkedni, s el lehet képzelni, hogyan éltem. Ma pedig? — mutat körül széles mozdulattal a lakásban. Szavak nélkül is érthető a mondanivalója...

És lehetne sorolni tovább az új lakók történetét. Életük azt példázza, miként emelkedett fel a nélkülözésből, a szegénységből egy egész osztály, egy egész nép. Vannak még, persze, gondjaik is. Egyik-másik családnál elkelne a nagyobb kereset. Nem mindig vehetik meg éppen azt a bútort vagy ruhadarabot, amelyiket szeretnék. De hát a múlthoz képest másfajta gondok ezek.

ÉPÍTŐK ÉS LAKÓK bizalomteljesen tekintenek a holnap elé: tudják, hogy életük felfelé ível, a munka szebbé és kulturáltabbá, életük gondtalanabbá válik

Nagy András